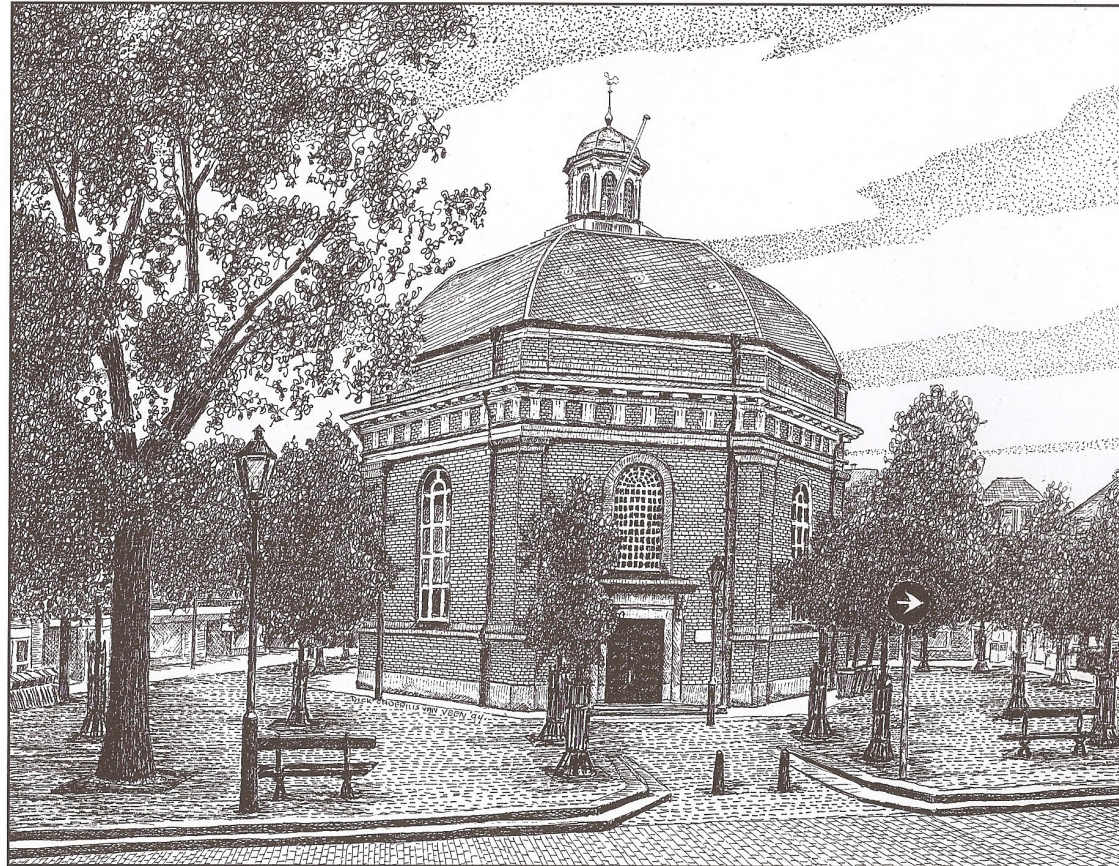

Nooit meer file bij de Koepelkerk

Files en uitlaatgassen waren tientallen jaren lang het lot van de omgeving van de Koepelkerk in het stadhart van Arnhem. "Het pleintje wordt tot een legpuzzel van auto's omgetoverd", schreef de *Arnhemse Courant* in 1957 al. In dat jaar hielden enkele Arnhemmers zelfs even een pleidooi voor de sloop van de kerk ten behoeve van een wijsds parkeerterrein. Ze stond de automobilisten namelijk in de weg: velen konden er hun Heilige Koe niet kwijt, zodat ze de omringende nauwe straatjes "nodeloos onveilig" maakten, aldus de krant destijds. De sloop van de Koepelkerk zou aan deze chaos een einde kunnen maken. De gemeenteleden zouden dan voortaan hun heil kunnen zoeken in een moderne kerk op de hoek van de Doelenstraat en het Jansplein.

Het is er niet van gekomen en velen zullen daar niet rouwig om zijn. Het opgeknapte plein is thans met paaltjes verkeersvrij gemaakt: nooit meer file bij de Koepelkerk. Het godshuis staat al sinds de eerste helft van de vorige eeuw op het Jansplein. De woning van jonkheer De Nerée tot Babberich, de laatste rentmeester van de Commanderie van Sint Jan, moest ervoor wijken. In 1834, toen in Arnhem de cholera uitbrak, heeft dat huis nog dienst gedaan als hospitaal voor de slachtoffers. Twee jaar later werd de Hervormde Kerk eigenaresse van het terrein en ging alles tegen de vlakke.

In 1837 kreeg de bouwmeester, stadsarchitect en meestertimmerman

Anthony Aytink van Falkenstein van de Kerkvoogdij de opdracht om op de vrijgevallen plaats een protestantse kerk te bouwen. Het ledenaantal van de Hervormde Gemeente was namelijk zo sterk gestegen dat zelfs de grote Sint Eusebiuskerk de schare gelovigen niet meer kon verwerken.

Architect Van Falkenstein had

al eerder getekend voor het ontwerp van de Willemskazerne van de Gele Ridders en het Paleis van Justitie. Hij gaf het nieuwe kerkgebouw met zijn 900 zitplaatsen een ronde vorm die sterke gelijkenis toonde met de Lutherse Kerk aan het Singel in Amsterdam. Die vorm maakte het mogelijk voor de predikanten om het woord te verkondigen in het

middelpunt van de kerk. De gelovigen zaten om de kansel heen.

Lange tijden van bloei heeft de kerk gekend, maar het ging mis vanaf het moment dat het godshuis tijdens de Slag om Arnhem een voltreffer kreeg. Na de oorlog volgde er slechts snel en provisorisch herstel. De galerij op de tweede verdieping werd gesloopt, de

fraaie balusters verdwenen achter hardboardplaten. De ronde banken werden vervangen door armzalige klapstoeltjes.

De uitzicht van bewoners uit de oude stad naar de buitenwijken - waar inmiddels nieuwe kerken waren verrezen - had veel met de teloorgang te maken. De overgeblevenen gaven de voorkeur aan de Grote Kerk. Vandaar dan ook dat de Hervormde Gemeente de Koepelkerk op 30 augustus 1961 van de hand deed aan de Vrijgemaakte Gereformeerde Kerk.

Voor 150.000 gulden kochten de gereformeerden een godshuis en een orgel met problemen. De balken en spanten van de kerk kampden met zwamvorming. De afslagventielen van het orgel waren door de mot aangevreten en een groot aantal pijpvoeten voerde een vergeefse strijd tegen de tinrot. Toen tenslotte op een dag de dakgoot van de kerk naar beneden viel, was de maat vol.

Het Arnhemse architectenbureau De Gruyter, Amsterdam en Van der Jagt liet de restauratie en modernisering van de kerk hand in hand gaan. Vijf vergaderzalen, waaronder een grote gemeenschapsruimte met een podium en een keuken, brachten ze onder de vloer van de zaal aan. Die vloer werd anderhalve meter omhoog gebracht.

Vijf jaar lang stond de kerk in de steigers. Bij elkaar kostte alles zo'n anderhalve miljoen gulden. Sindsdien is de kerk het echter weer waard om God te eren, gelijk de woorden die dominee Donker Curtius bij de inwijdingspreek op 16 januari 1839 sprak uit het lied van Mozes: "Want ik zal de naam des Heren uitroepen: geef onze God grootheid!"